

3. Výstupy SYNTAKTICKÉ ANALÝZY

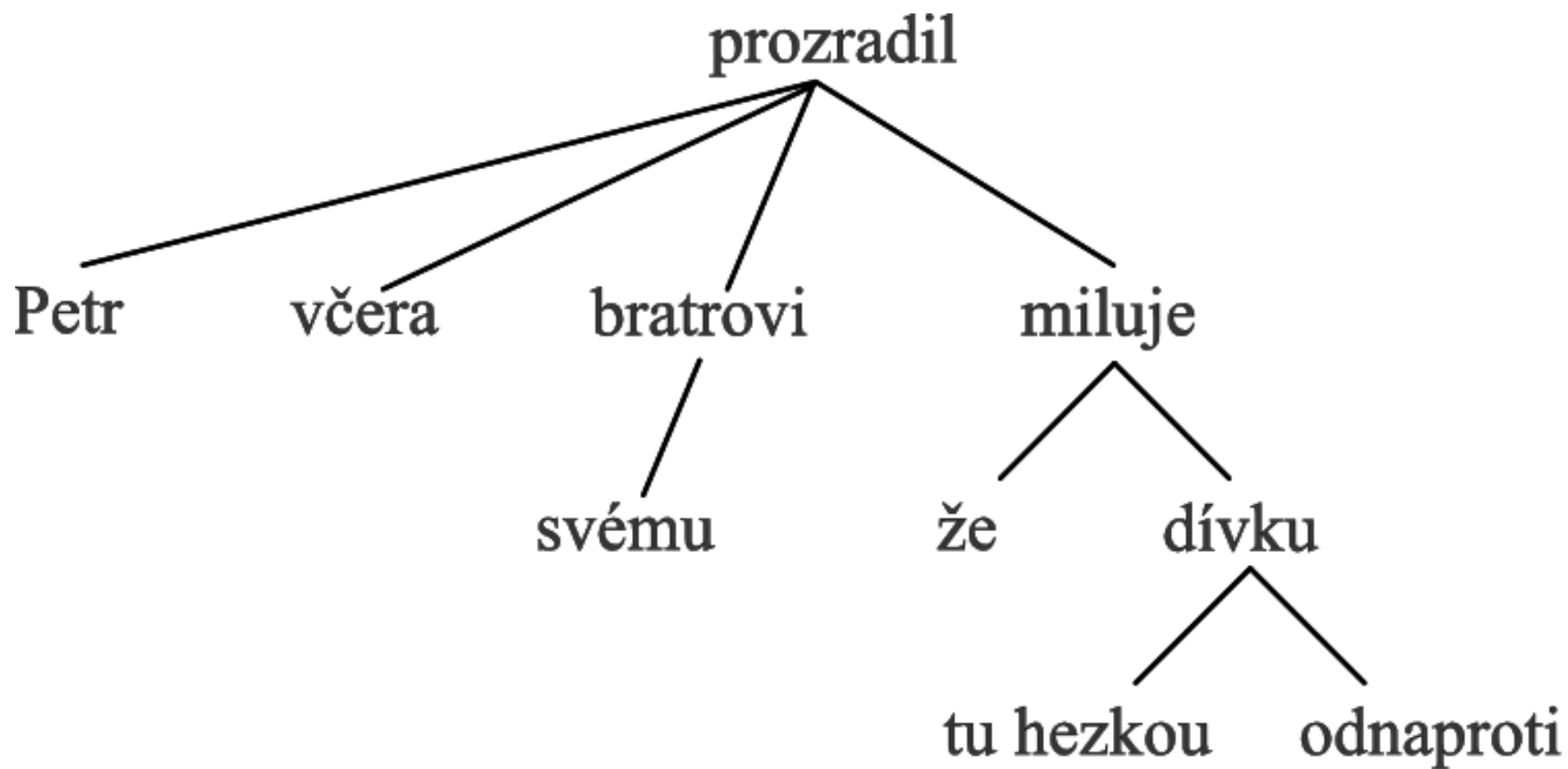
Jakub Machura

Masarykova univerzita
Ústav českého jazyka
machura@phil.muni.cz

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

- L. Tesnière
- navazuje V. Šmilauer a PLK
- vykrytalizovalo v FGP
- binární vztah řídicího a závislého slova
- závislostní strom, treebanky

ZÁVISLOSTNÍ STROM

ZÁVISLOSTNÍ STROM

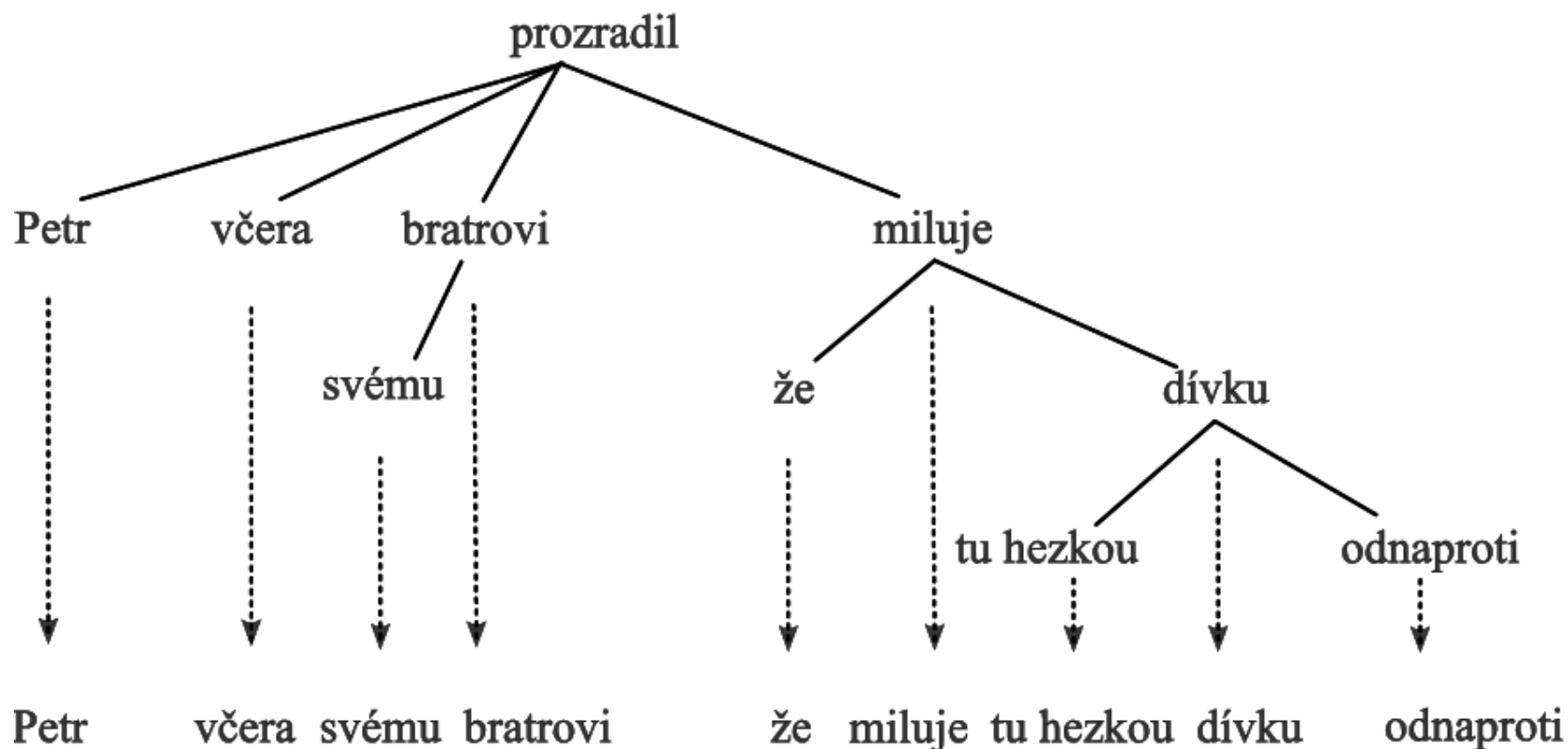
- uzly a hrany
- souvislý graf
- orientovaný graf
- „australské stromy“

ZÁVISLOSTNÍ STROM

řídící (rozvíjené)	podřízené (rozvíjející)
prozradil	Petr
prozradil	včera
bratrovi	svému
prozradil	bratrovi
miluje	že
prozradil	miluje
dívku	tu
dívku	hezkou
miluje	dívku
dívku	odnaproti

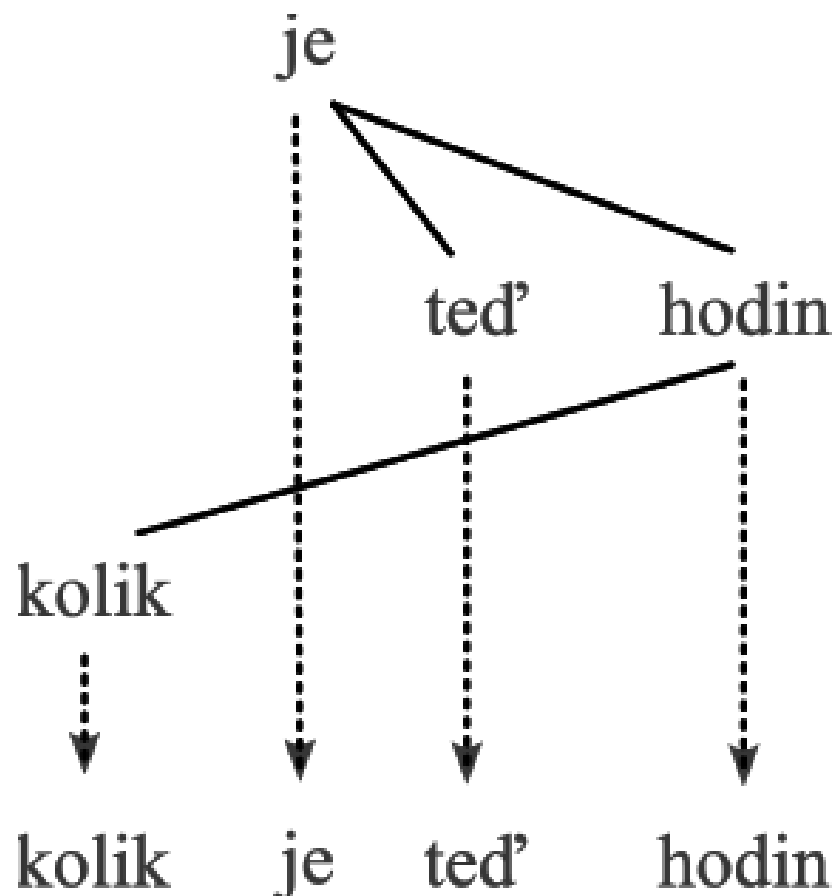
Závislostní strom

Závislostní strom „**uspořádaný**“

Závislostní strom

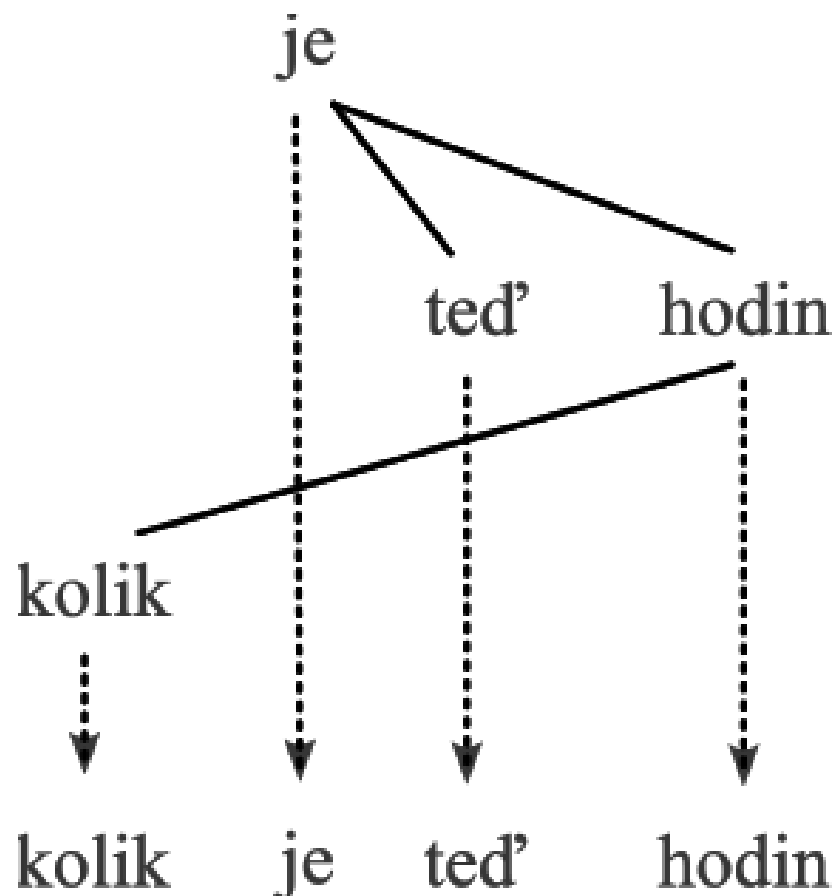
Neprojektivní konstrukce

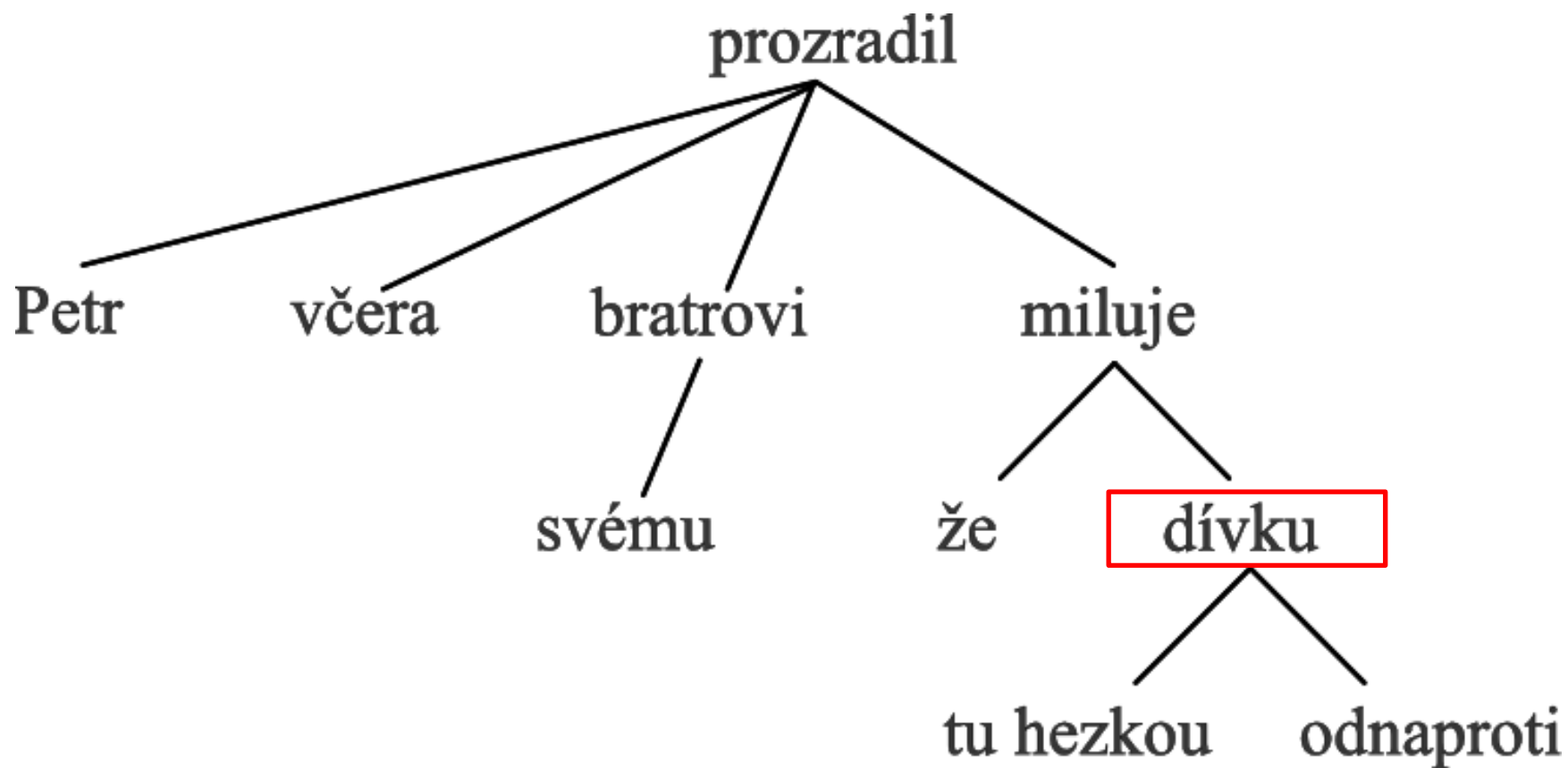
Závislostní strom

Neprojektivní konstrukce

Množina závislostí jednoho uzlu netvoří souvislý úsek.

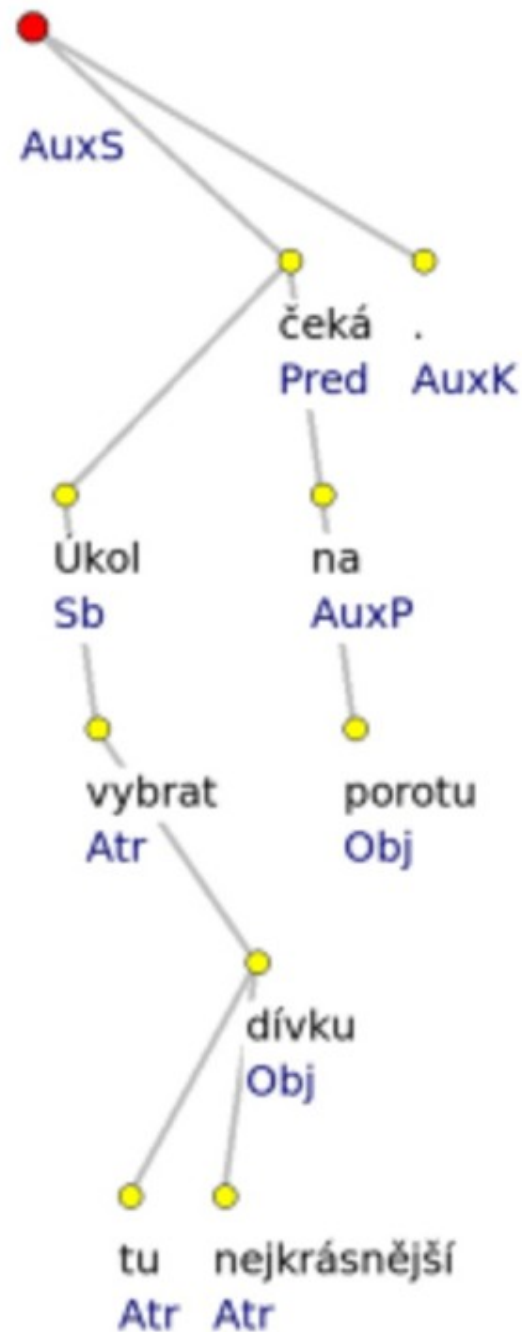

Závislostní strom

Pražský závislostní korpus

*Úkol vybrat tu nejkrásnější dívku
čeká na porotu.*

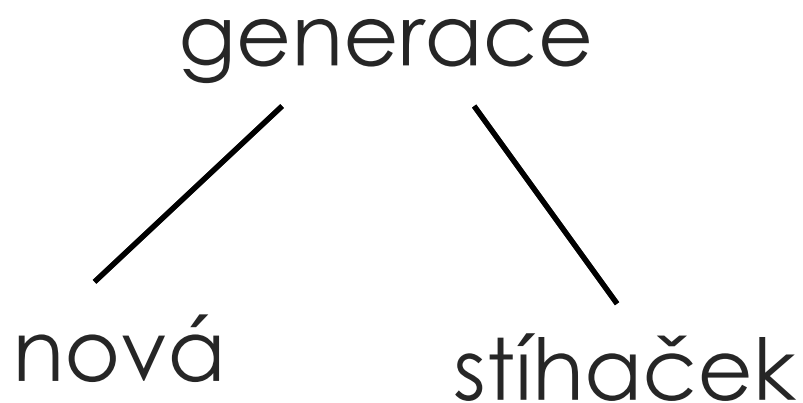
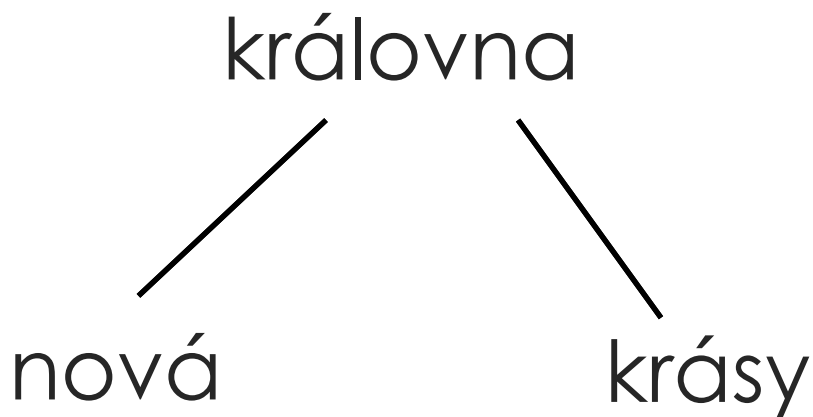

Závislostní strom

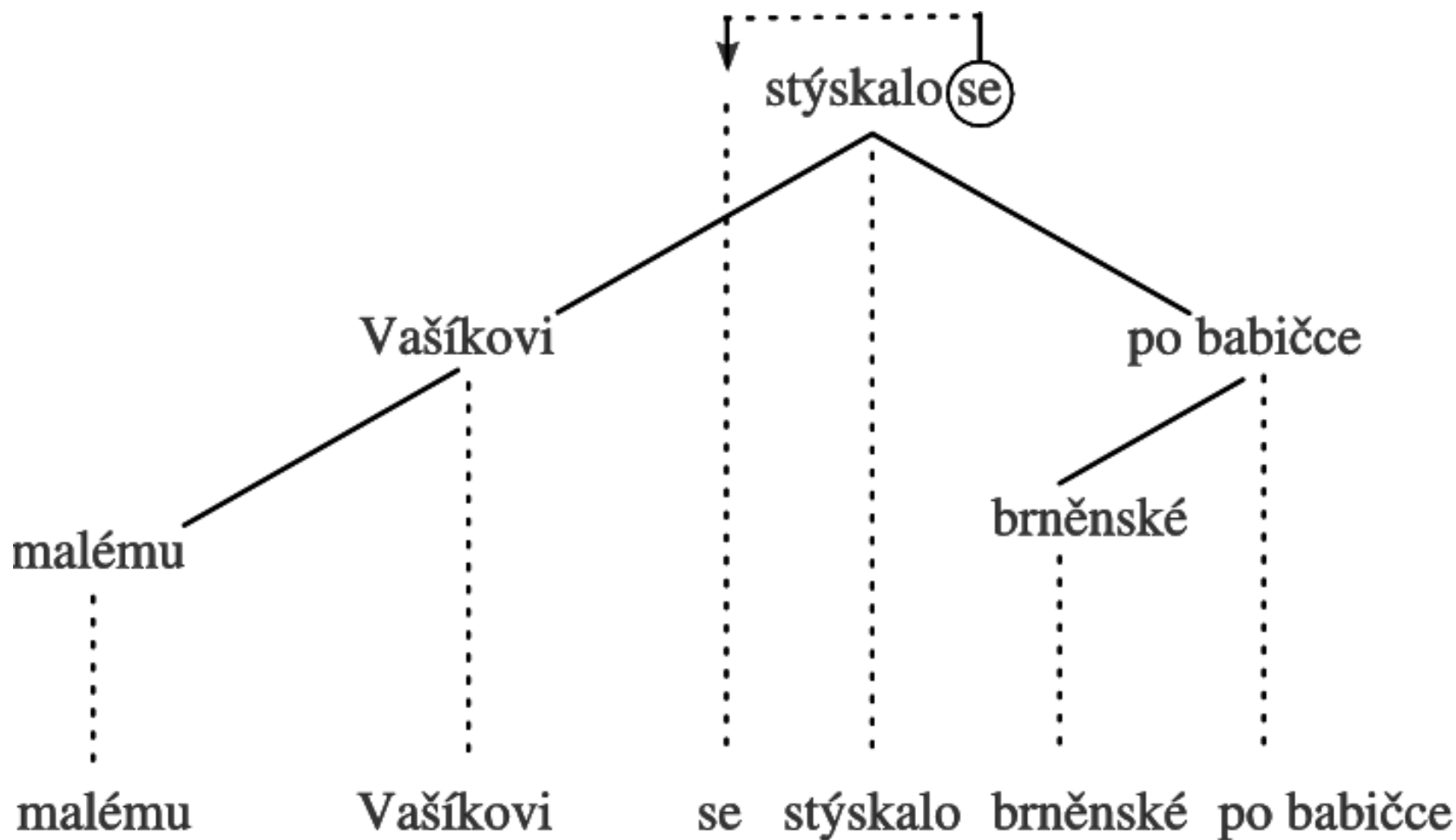
- Jak zachytit syntaktické vztahy, které nemají závislostní nebo binární povahu?
- koordinace, apozice, vsuvka, vokativ?, elipsa?, doplněk?

Sémantická interpretace

- hůře se zachytává sémantická interpretace

TEORETICKÉ PROBLÉMY

TEORETICKÉ PROBLÉMY

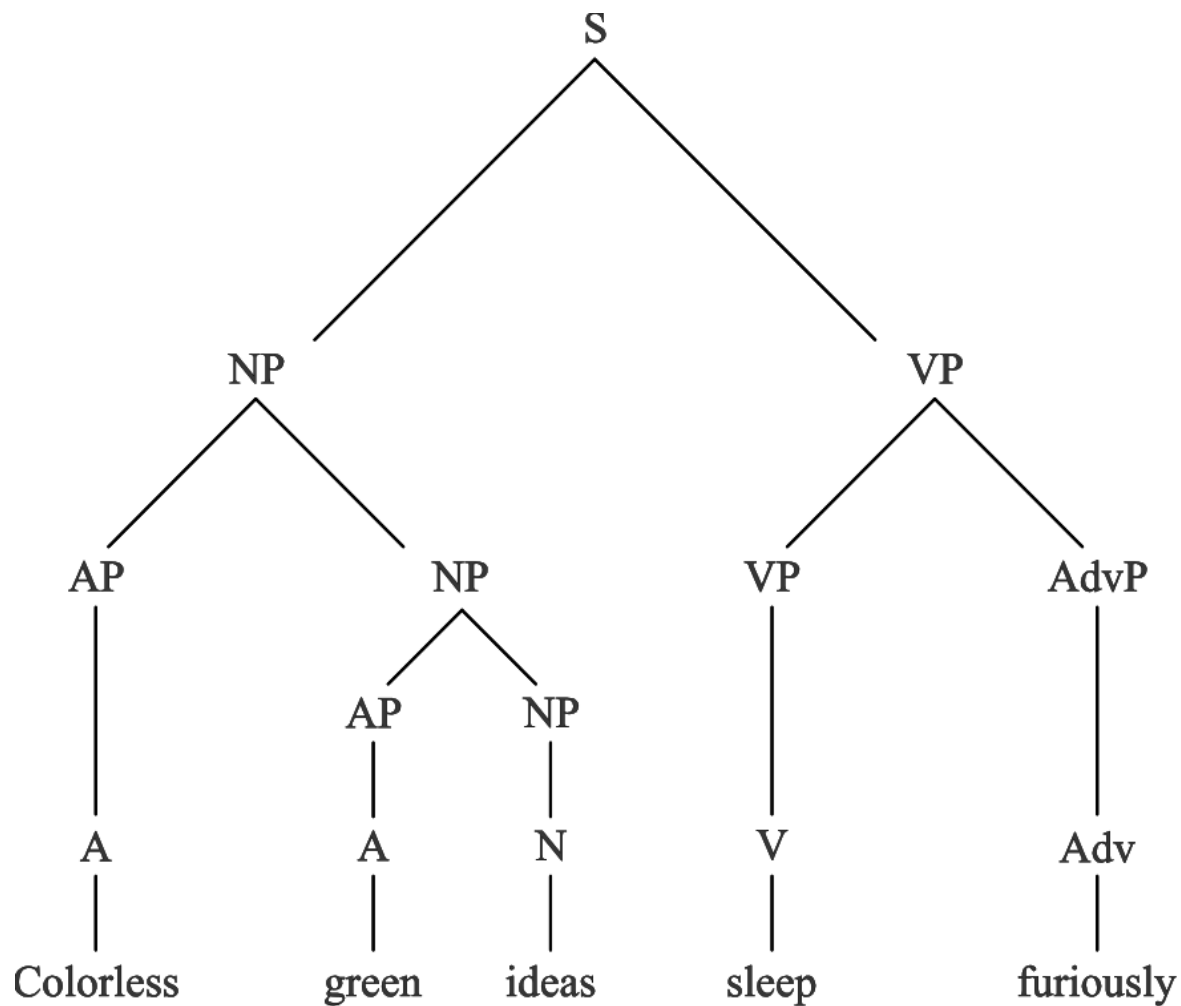
Petr tvrdil, že / *aby / *zda

Petr zkoumal, *že / *aby / zda

Petr doporučil Pavlovi, *že / aby / *zda

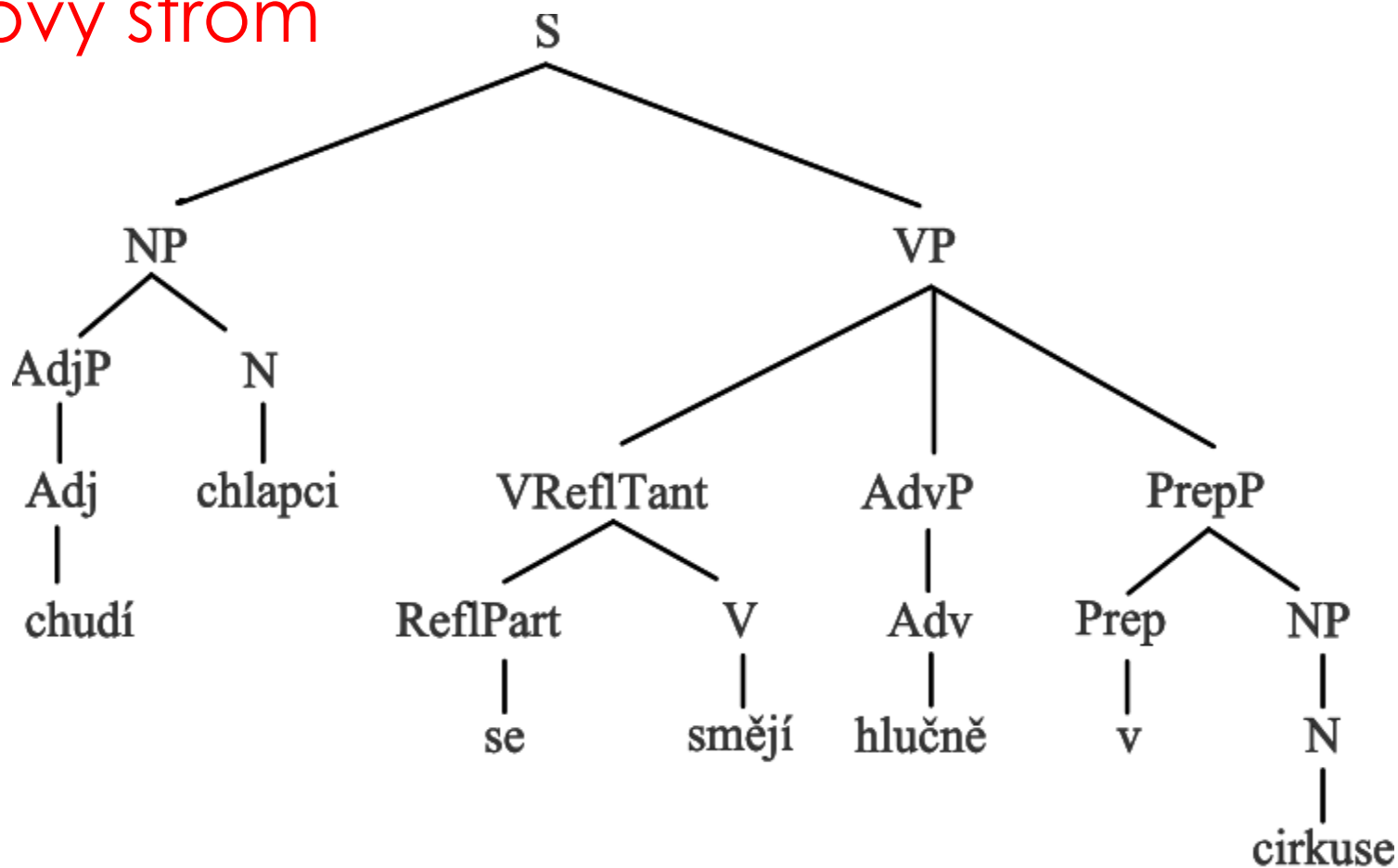
Petr doporučil Pavlovi, že + modální sloveso –
– infinitiv

BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

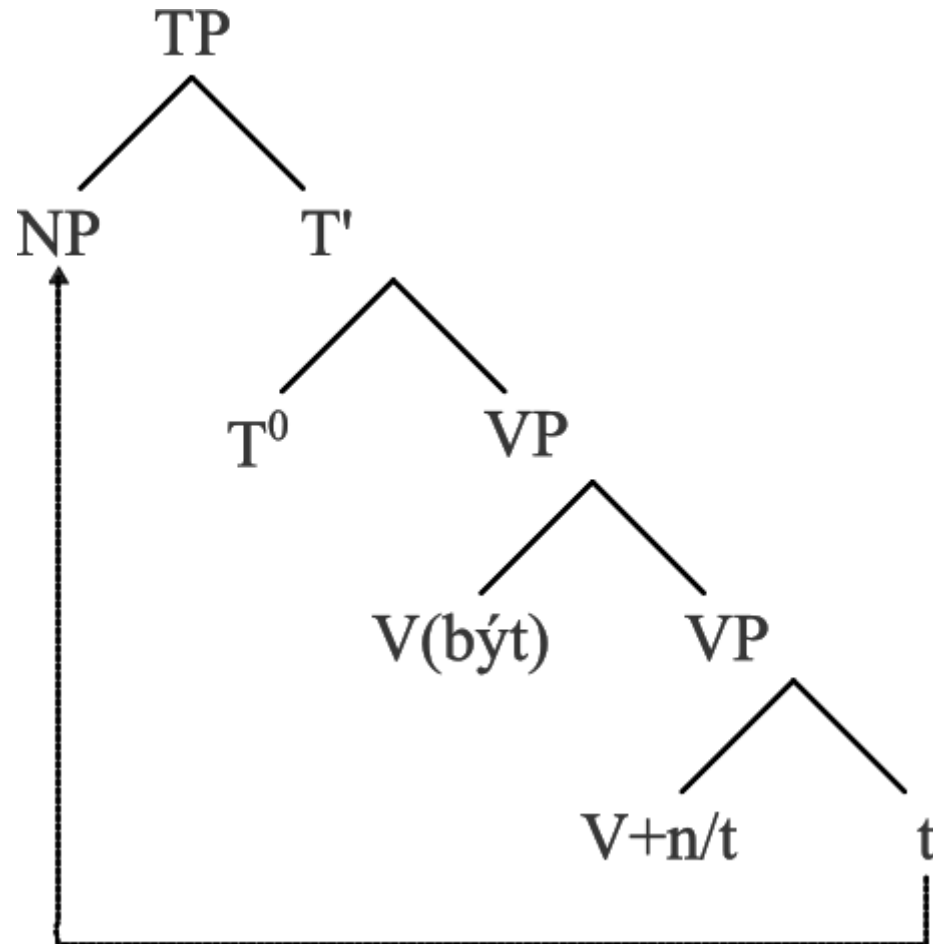

Bezprostředněsložkový strom

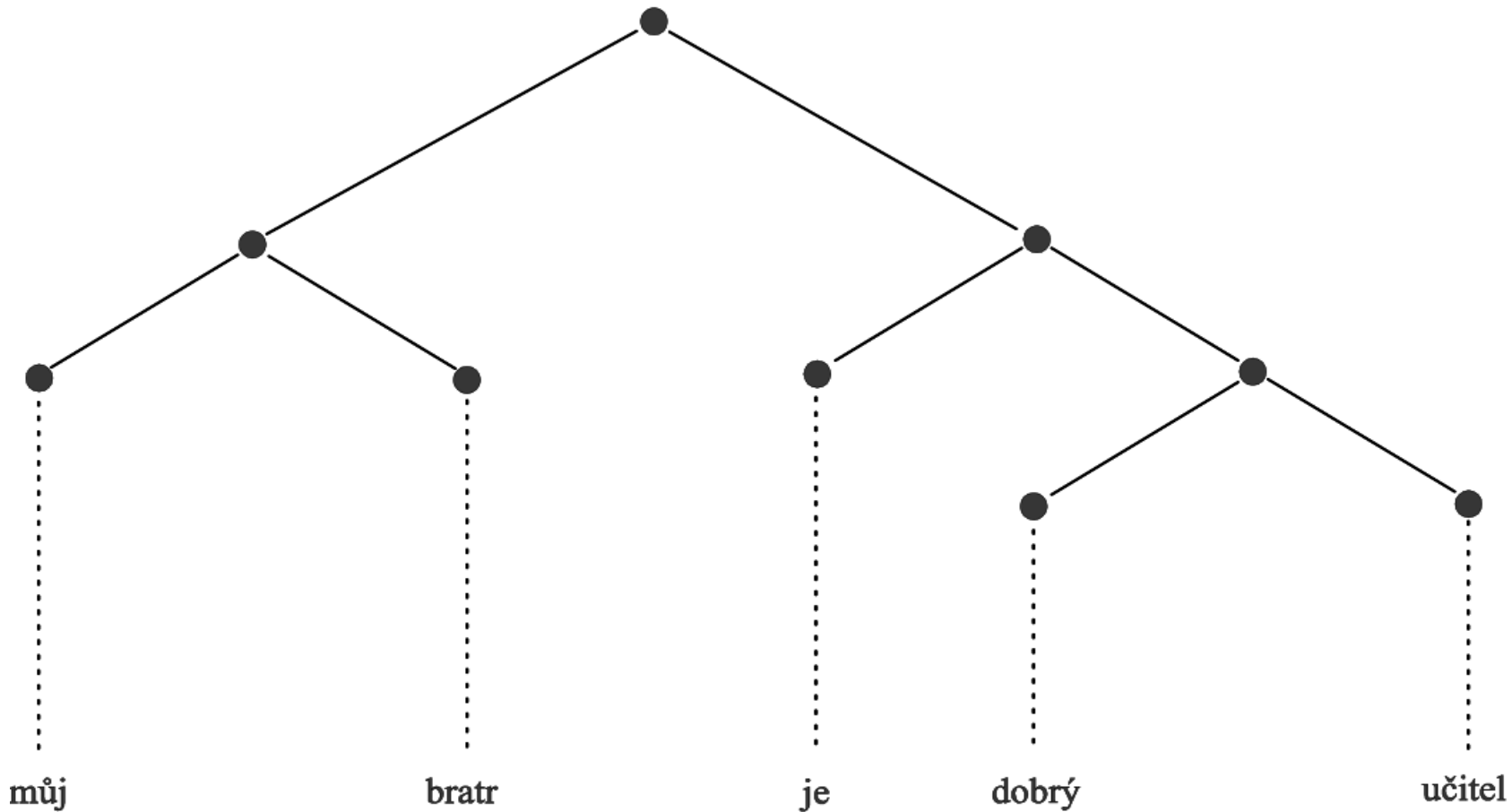
Složkový strom

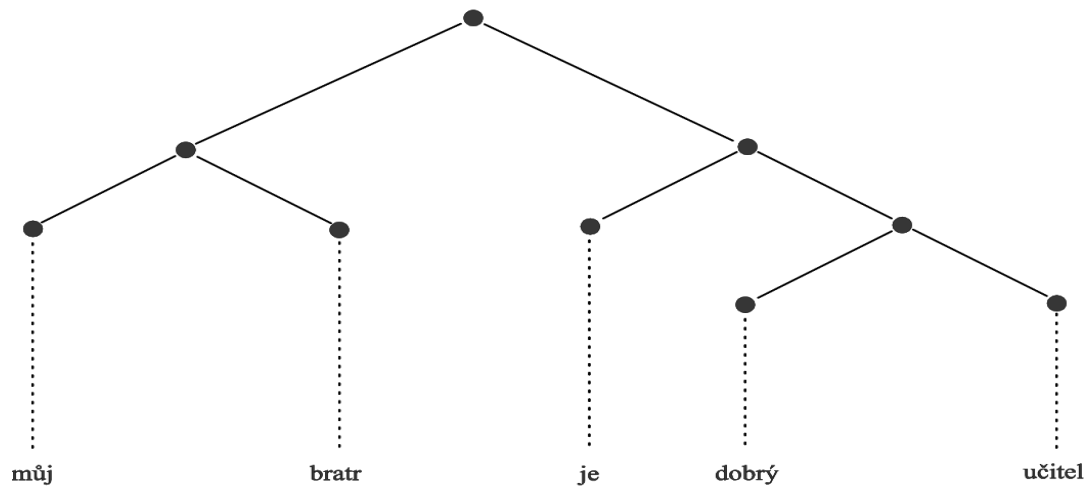
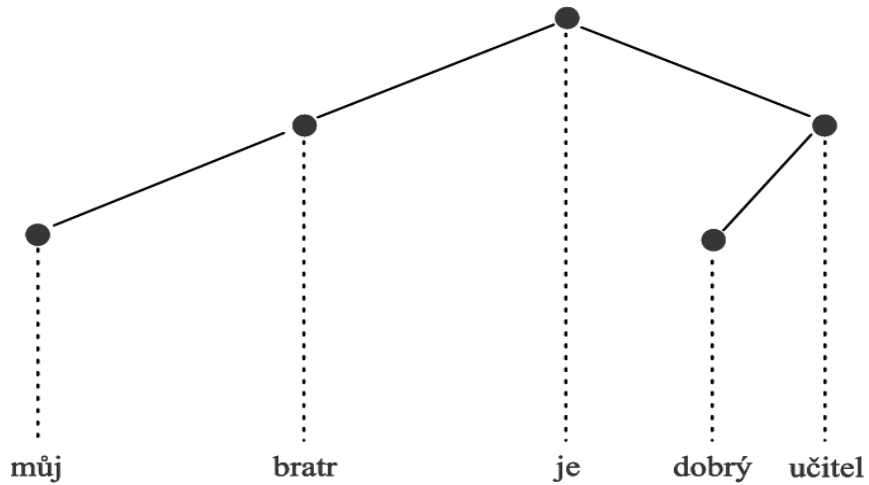
BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

Teoretická východiska

Složkový přístup

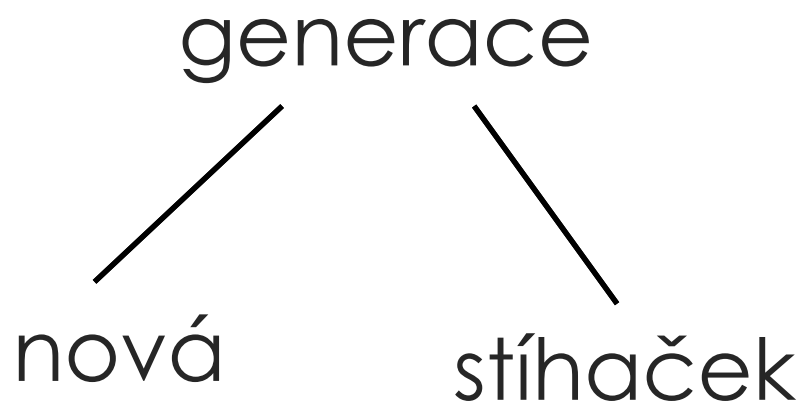
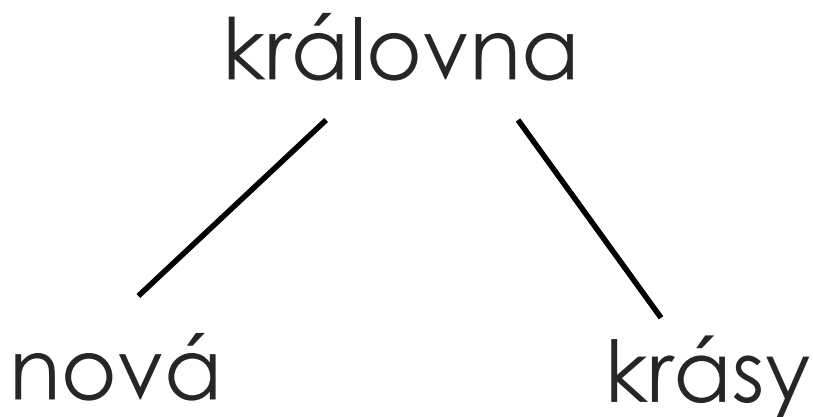
- neprojektivita řešena teoreticky
(např. transformace/pohyby)

Ke kolikátému tě předvolali výsledku?

Ke kolikátému výsledku tě předvolali?

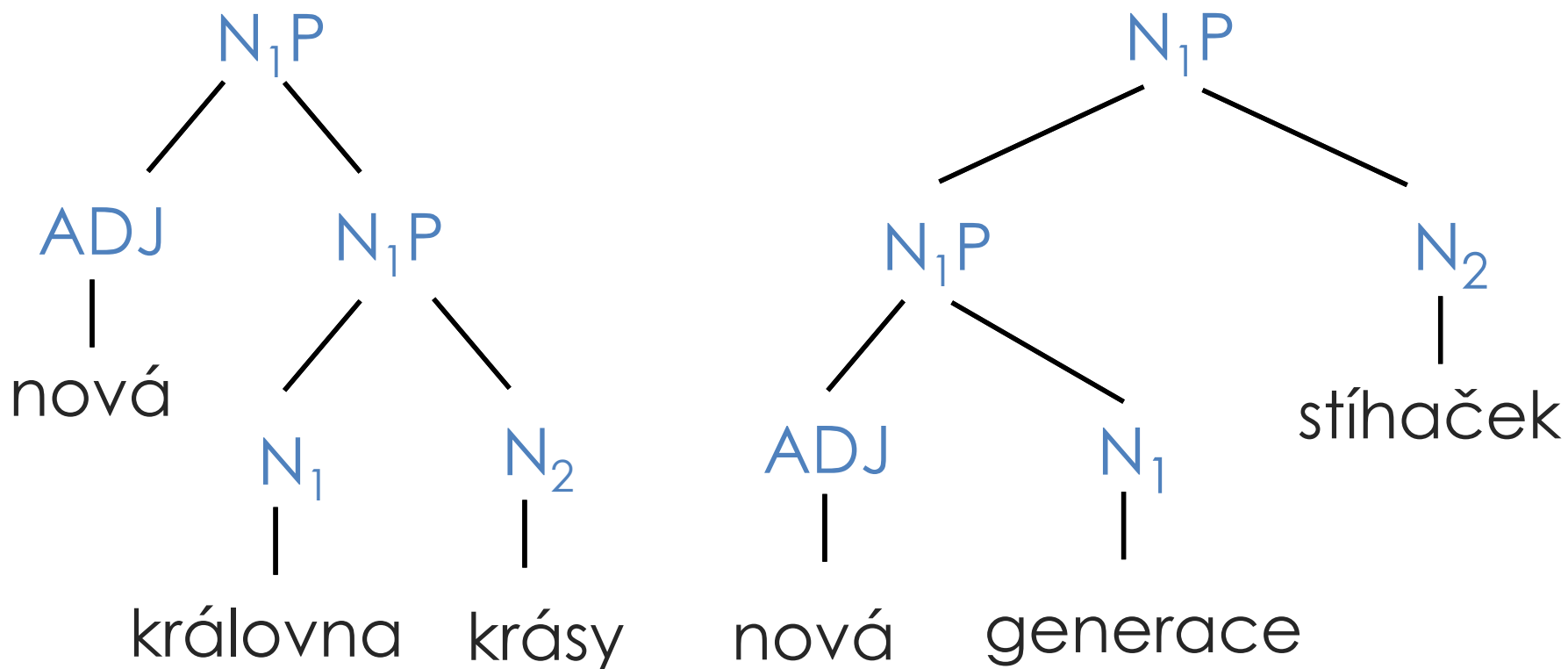
Sémantická interpretace

- hůře se zachytává sémantická interpretace

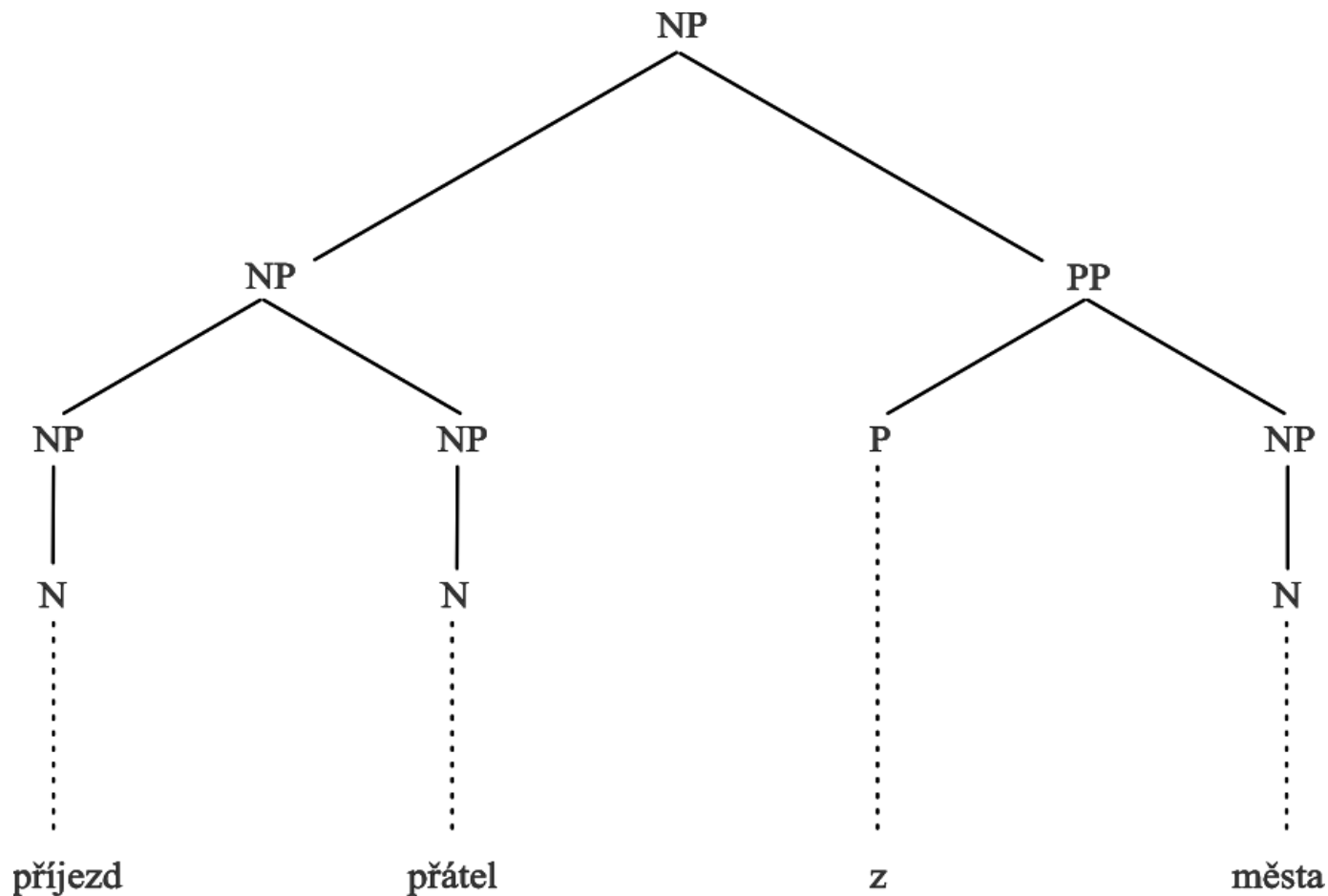

Sémantická interpretace

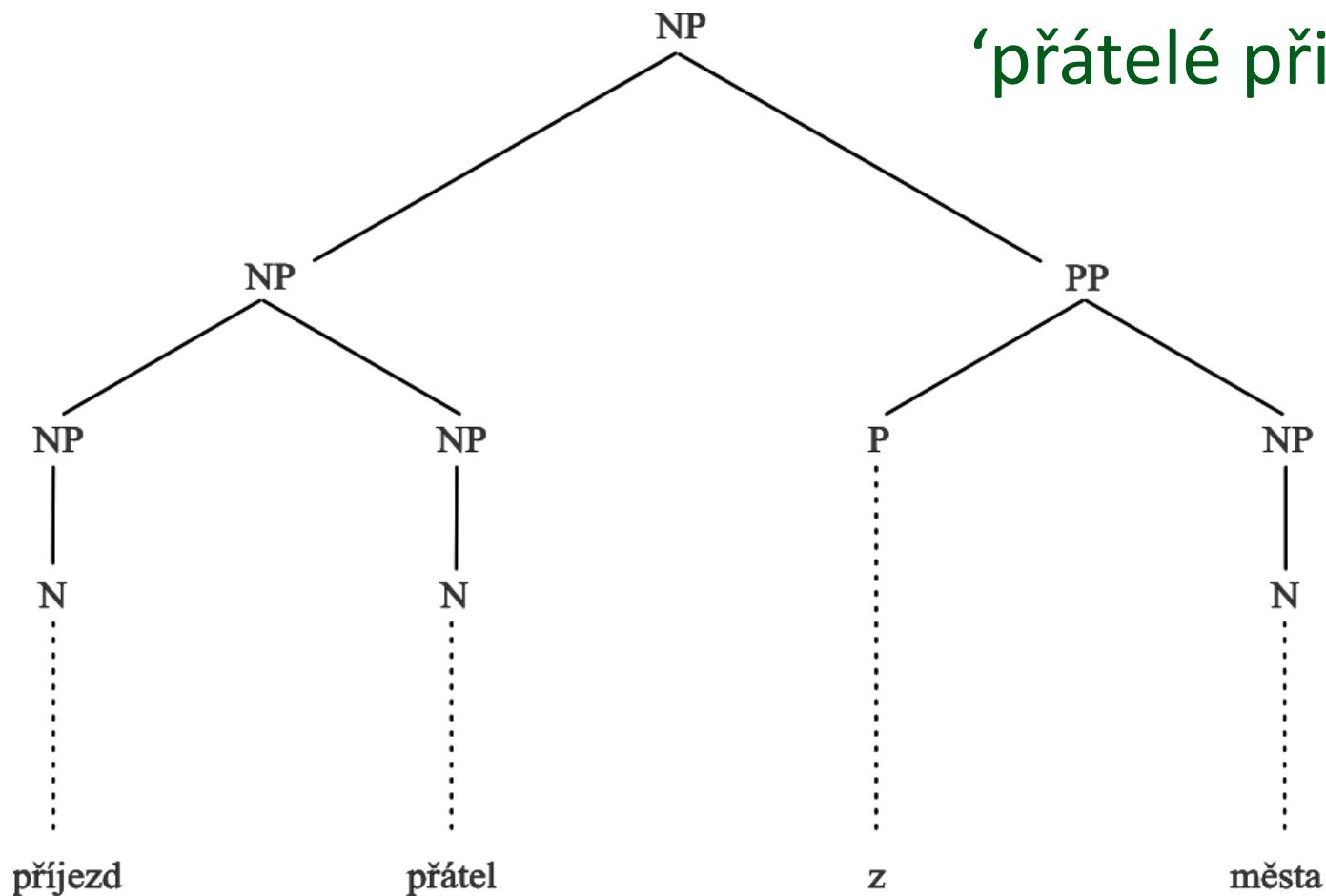
- lépe zachytává sémantickou interpretaci

BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

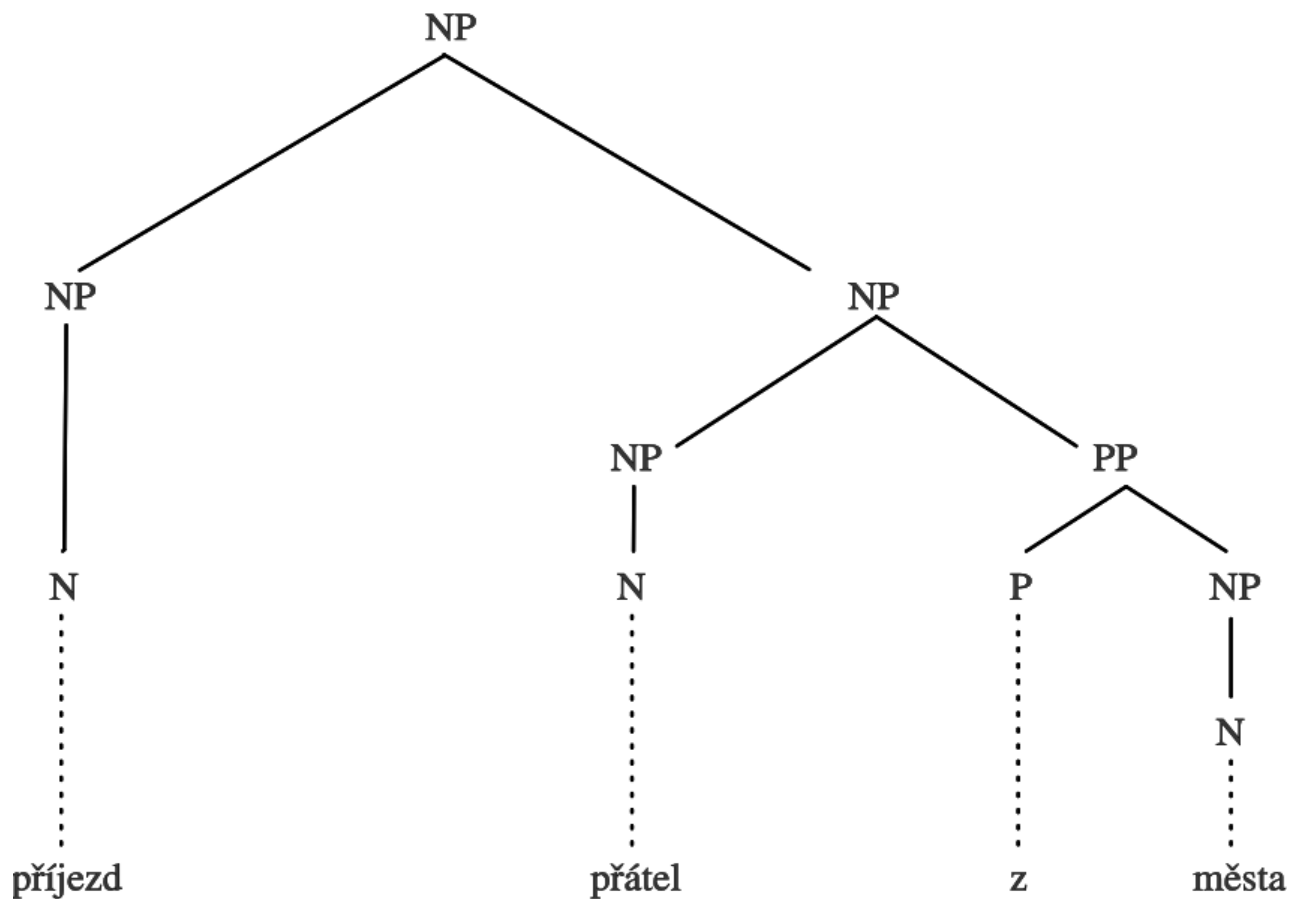

BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

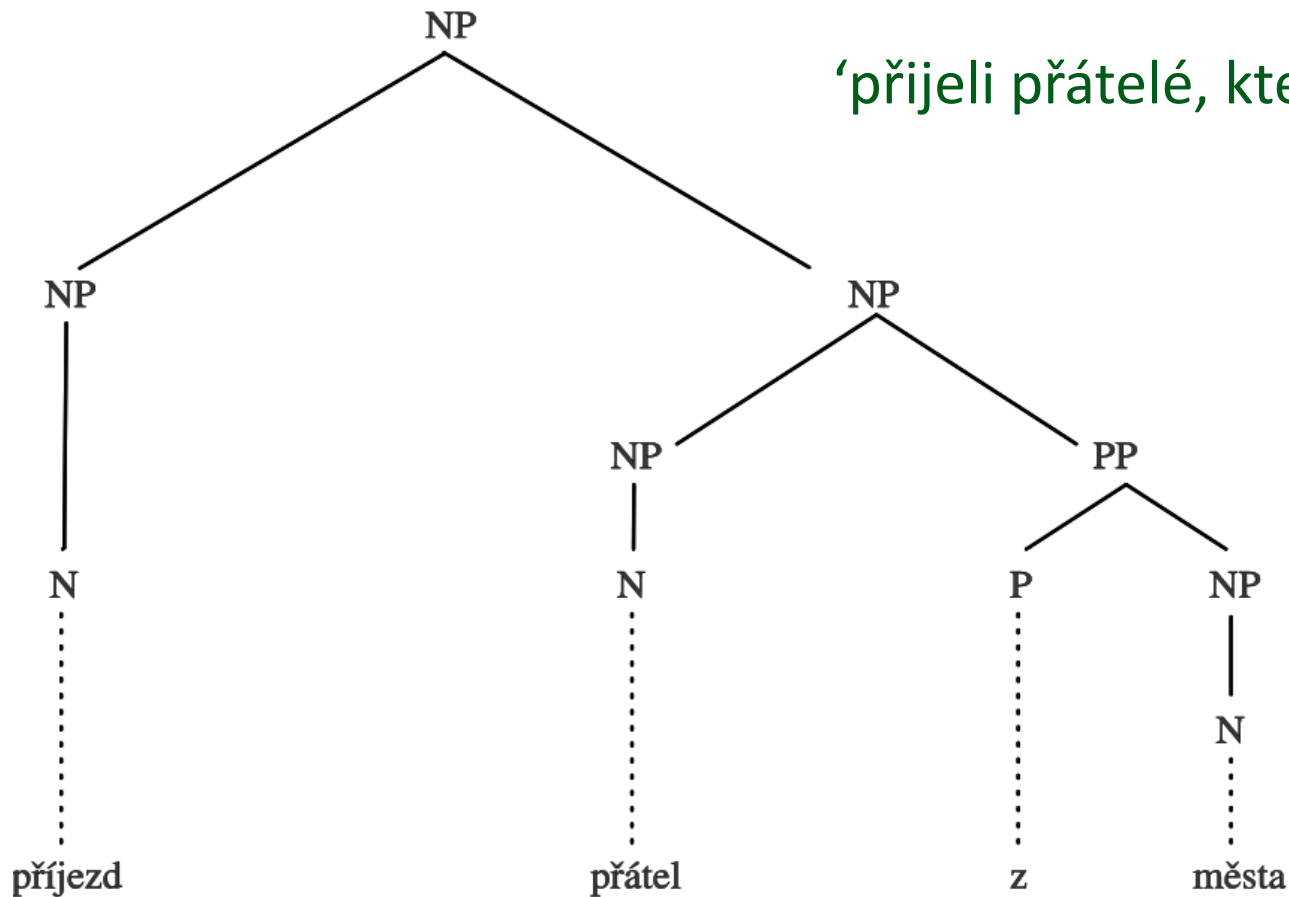
‘přátelé přijeli z města’

BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

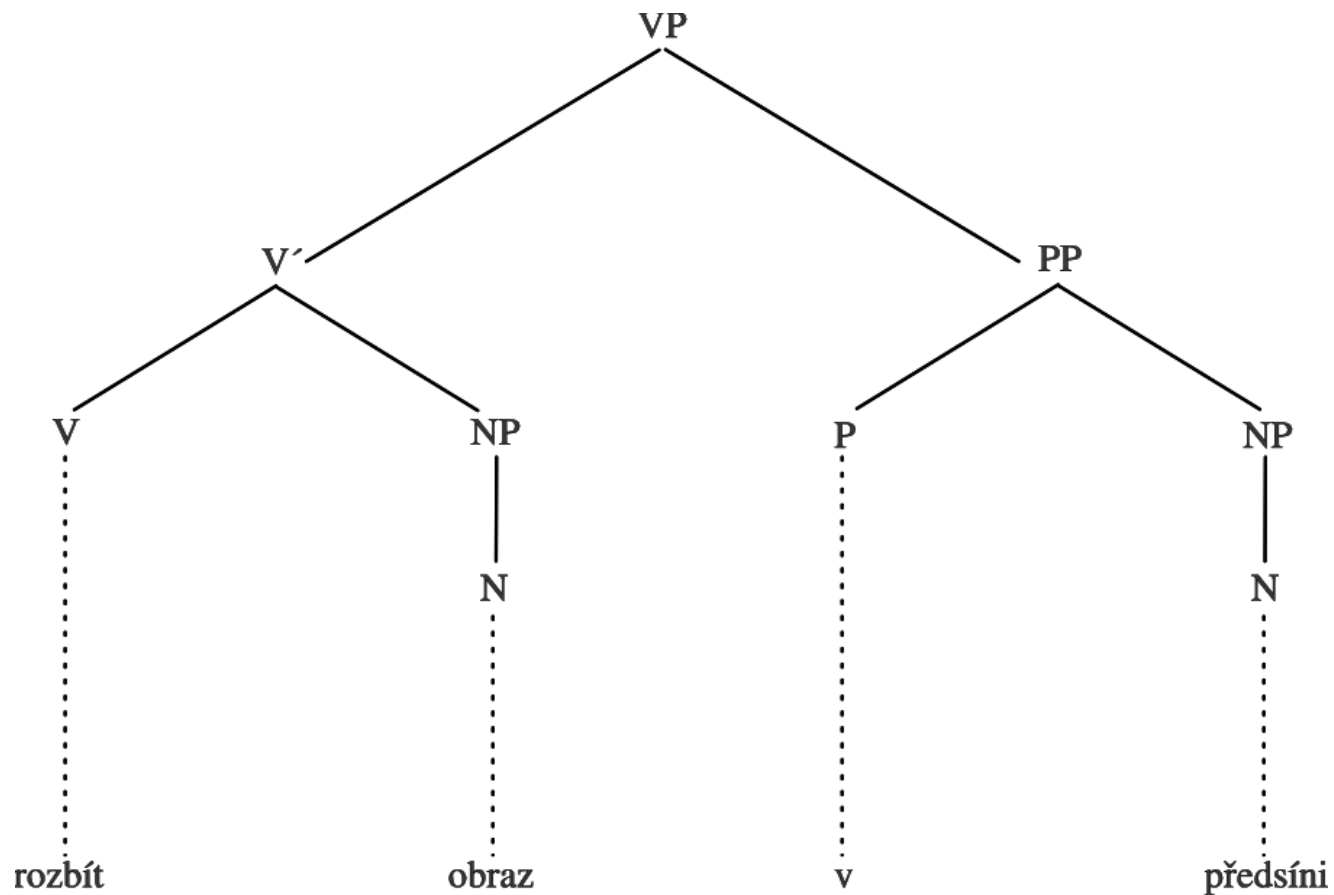

BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

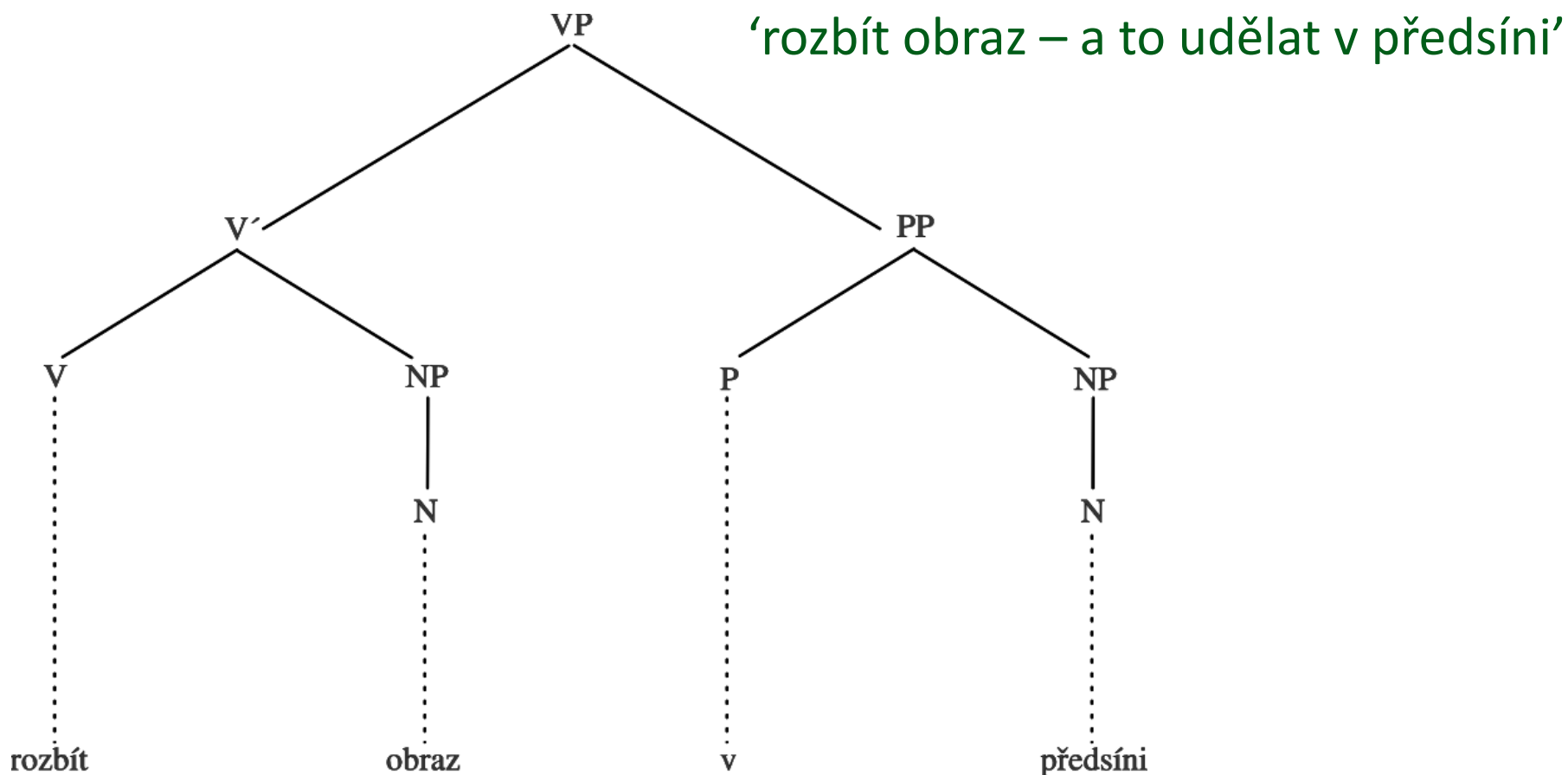
‘přijeli přátelé, kteří žijí ve městě’

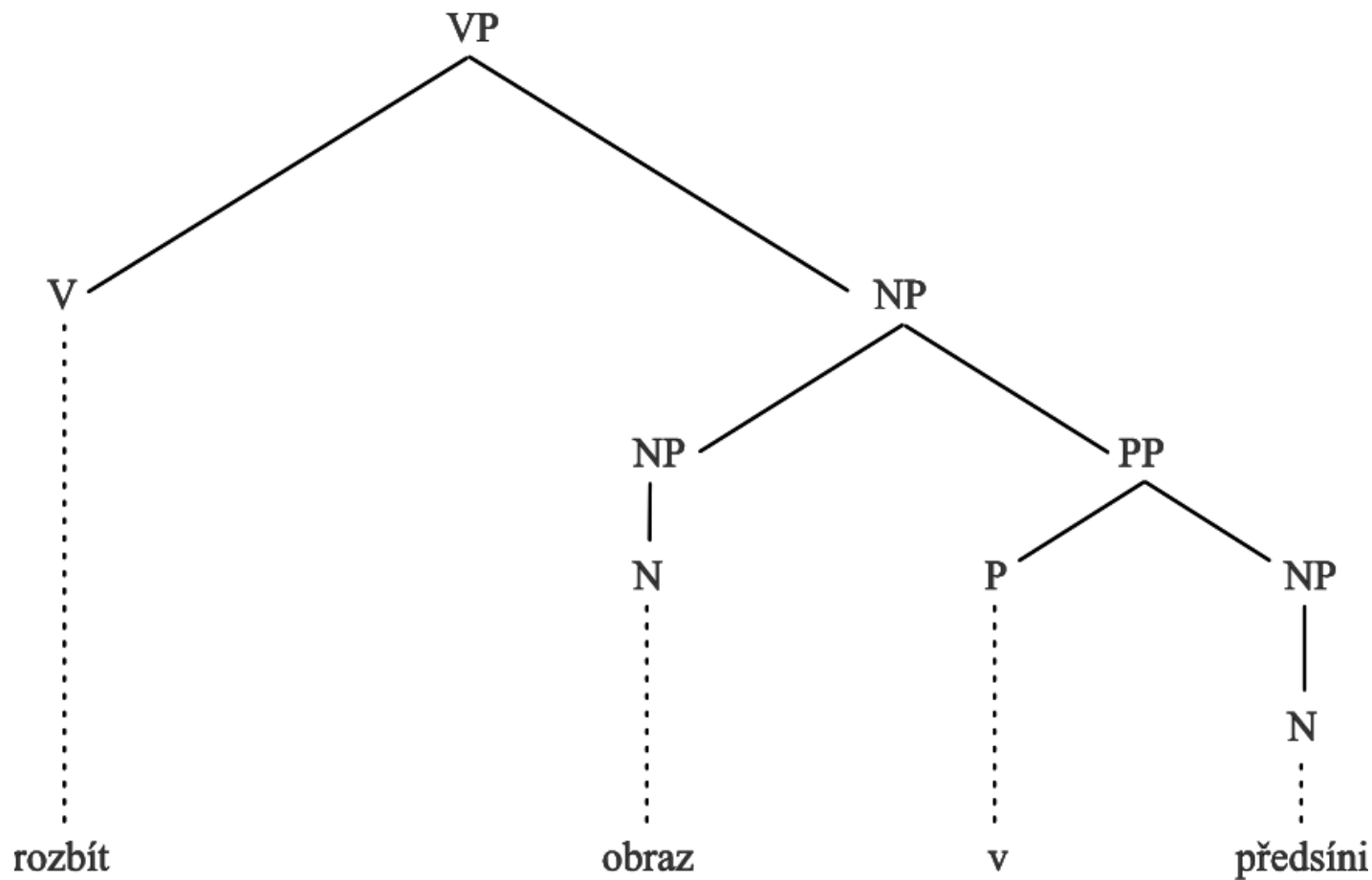
BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

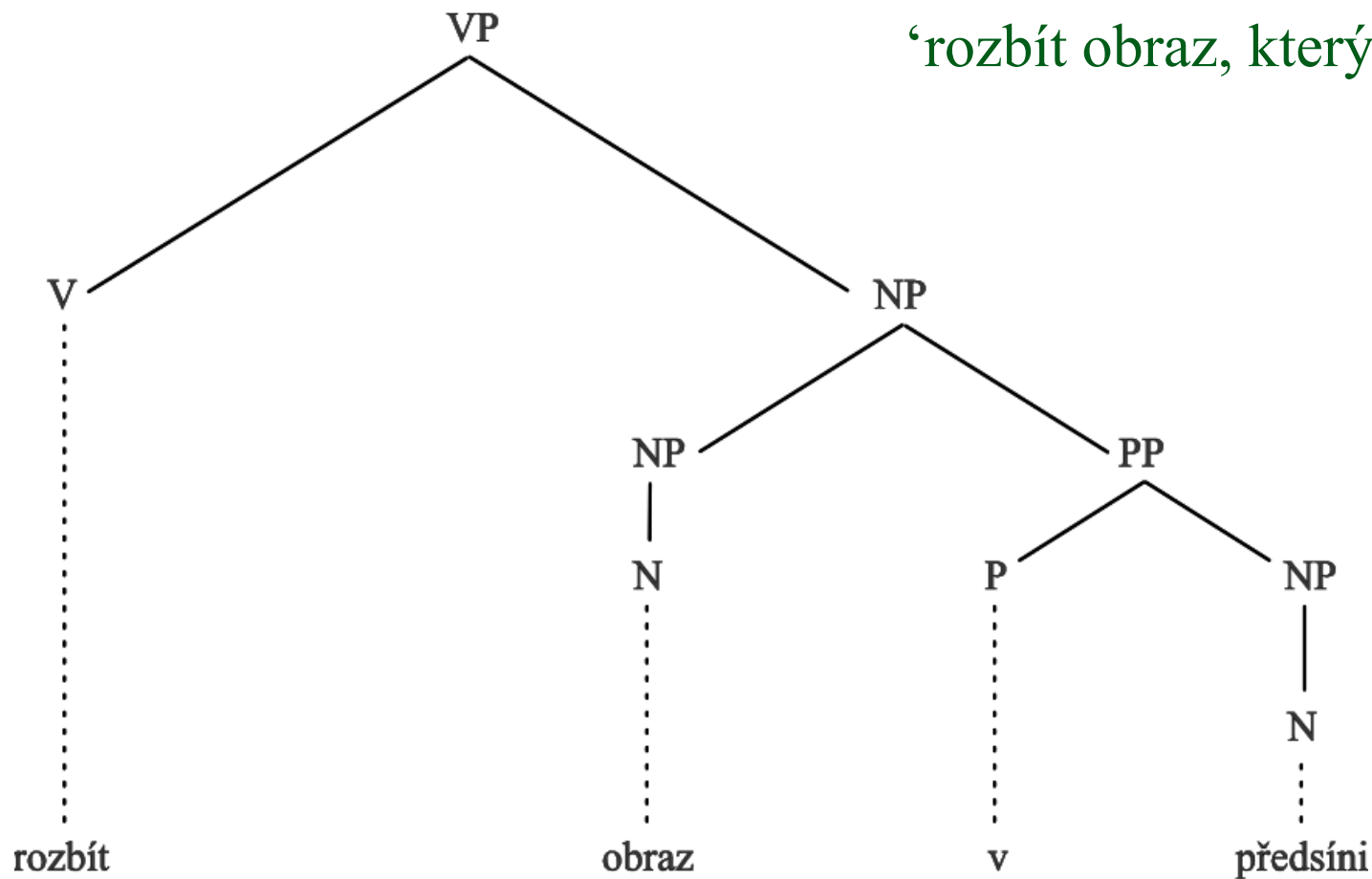
BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

BEZPROSTŘEDNĚSLOŽKOVÝ STROM

‘rozbít obraz, který se nacházel
v předsíni’

-
- v praxi se jen zřídka využívají čistě složkový nebo striktně závislostní přístup

-
- v praxi se jen zřídka využívají čistě složkový nebo striktně závislostní přístup
 - hybridní stromy

-
- v praxi se jen zřídka využívají čistě složkový nebo striktně závislostní přístup
 - hybridní stromy
 - parser, který na výstup vypíše jak závislostní, tak složkovou strukturu

-
- v praxi se jen zřídka využívají čistě složkový nebo striktně závislostní přístup
 - hybridní stromy
 - parser, který na výstup vypíše jak závislostní, tak složkovou strukturu
 - pro čj chybí treebank se složkovými stromy

-
- v praxi se jen zřídka využívají čistě složkový nebo striktně závislostní přístup
 - hybridní stromy
 - parser, který na výstup vypíše jak závislostní, tak složkovou strukturu
 - pro čj chybí treebank se složkovými stromy
 - Lancaster-Oslo/Bergen

pravidla × statistika

pravidla × statistika

Statistická analýza

- trénovací (anotovaná) a testovací data
- jazyková univerzálnost
- větší přesnost při vyhodnocování podobnosti stromů
- lépe napodobí anotovaná data než člověk
- časově i finančně náročné

pravidla × statistika

Analýza založená na pravidlech

- nezávislost na anotovaných datech
- lze snadno upravit podle zadaného úkolu

Je možné kompletně popsat přirozený jazyk pravidly?

Postup parsingu

- „zdola nahoru“ (bottom up)
- „shora dolů“ (top down)
- smíšené (left-corner, head-corner parsers)

„zdola nahoru“ (bottom up)

John hits the ball.

„zdola nahoru“ (bottom up)

1. věta se skládá ze jmenné fráze následované slovesnou frází
($S \rightarrow NP VP$),
2. vlastní jméno samo o sobě je jmennou frází ($NP \rightarrow$ „John“),
3. jmenná fráze může být také determinátor následovaný
podstatným jménem ($NP \rightarrow Det N$),
4. slovesná fráze může být sloveso následované jmennou frází
($VP \rightarrow V NP$),
5. „ball“ je podstatné jméno, „the“ je determinátor a „hit“ je
sloveso ($N \rightarrow$ „ball“, $Det \rightarrow$ „the“, $V \rightarrow$ „hit“).

„zdola nahoru“ (bottom up)

Použité pravidlo	Zpracovávaná část textu	Současná věta
-		John hit the ball
2	„John“ je jmenná fráze sama o sobě	NP hit the ball
5	zbývající slova nahradíme jejich syntaktickými kategoriemi	NP V Det N
3	„the ball“ je jmenná fráze	NP V NP
4	„hit the ball“ je slovesná fráze	NP VP
1	„John hit the ball“ je celá věta	S

Literatura

Nový encyklopedický slovník češtiny online:

<https://www.czechency.org/>

hesla: Závislostní strom, Projektivnost,

Dominance, Bezprostředněsložkový strom,

Složka, Parsing